

Наукові перспективи
Видавнича група

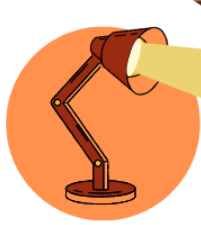

УСПІХИ І ДОСЯГНЕННЯ У НАУЦІ

Випуск 4(26)

2026

УДК 354:328.185

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-4\(26\)-902-910](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-4(26)-902-910)

Амеліна Ірина Володимирівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та туризму, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрій Кондратюка», м. Полтава, <https://orcid.org/0000-0002-3448-4918>

Гришко Віктор Володимирович кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та туризму, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрій Кондратюка», м. Полтава, <https://orcid.org/0000-0001-6987-3879>

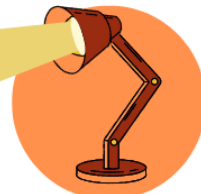
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗЕД І МІЖНАРОДНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Анотація. Євроінтеграційний вектор розвитку української економіки, що передбачає поступове наближення до стандартів та норм Європейський Союз, зумовлює необхідність трансформації системи управління зовнішньоекономічною діяльністю та міжнародного менеджменту з урахуванням екологічних пріоритетів. У сучасних умовах посилення глобальних екологічних викликів і загроз важливим завданням держави та бізнесу є забезпечення належного рівня екологічної безпеки, що виступає ключовою складовою сталого розвитку. У цьому контексті особливого значення набуває інтеграція екологічних стандартів у практику управління ЗЕД та міжнародного менеджменту.

Протягом останніх років у країнах Європи сформовано ефективні підходи до поєднання економічного розвитку, зовнішньоекономічної активності та екологічної відповідальності. Їх адаптація в Україні передбачає впровадження сучасних механізмів екологічного регулювання, гармонізацію законодавства, а також розвиток екологічно орієнтованого міжнародного менеджменту. Метою таких трансформацій є підвищення конкурентоспроможності національної економіки, мінімізація негативного впливу на довкілля та забезпечення екологічної стійкості у довгостроковій перспективі.

Час, коли зовнішньоекономічна діяльність здійснювалася без належного врахування екологічних наслідків, поступово минає. У результаті євроінтеграційних процесів відбувається формування нових підходів до управління ЗЕД, що базуються на принципах екологічної безпеки, ресурсоефективності та корпоративної відповідальності. Це сприяє появі нових інструментів регулювання,

зокрема екологічних стандартів, сертифікаційних вимог та механізмів контролю у сфері міжнародної економічної діяльності.

Необхідність ефективного управління зовнішньоекономічними процесами в умовах євроінтеграції вимагає вирішення низки теоретичних і практичних завдань, пов'язаних із узгодженням економічних і екологічних інтересів, а також удосконаленням нормативно-правового забезпечення. Встановлено, що ключовим напрямом забезпечення екологічної безпеки України є інтеграція європейських екологічних стандартів у систему управління ЗЕД і міжнародного менеджменту, що дозволить підвищити ефективність екологічної політики та забезпечити сталий розвиток держави.

Ключові слова: євроінтеграція; управління ЗЕД; міжнародний менеджмент; екологічна безпека; сталий розвиток; екологічні стандарти; гармонізація законодавства; екологізація економіки; зелені технології; циркулярна економіка; екологічний контроль; екологічні реформи.

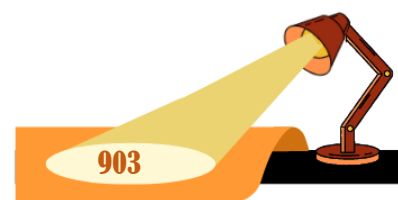
Amelina Iryna Volodymyrivna PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations and Tourism, Yurii Kondratiuk National University “Poltava Polytechnic”, Poltava, <https://orcid.org/0000-0002-3448-4918>

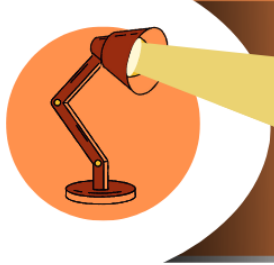
Hryshko Viktor Volodymyrovuch PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations and Tourism, Yurii Kondratiuk National University “Poltava Polytechnic”, Poltava, <https://orcid.org/0000-0001-6987-3879>

EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES IN THE SYSTEM OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY MANAGEMENT AND INTERNATIONAL MANAGEMENT AS A FACTOR IN ENSURING ENVIRONMENTAL SECURITY OF UKRAINE

Abstract. The European integration vector of Ukraine's economic development, which предусматрює gradual approximation to the standards and norms of the European Union, necessitates the transformation of the system of foreign economic activity management and international management with due regard to environmental priorities. In the current context of intensifying global environmental challenges and threats, an important task for both the state and business is to ensure an adequate level of environmental security, which serves as a key component of sustainable development. In this regard, particular importance is attached to the integration of environmental standards into the practice of foreign economic activity management and international management.

In recent years, European countries have developed effective approaches to combining economic development, foreign economic activity, and environmental

responsibility. Their adaptation in Ukraine involves the introduction of modern environmental regulation mechanisms, harmonization of legislation, as well as the development of environmentally oriented international management. The purpose of such transformations is to enhance the competitiveness of the national economy, minimize negative environmental impacts, and ensure environmental sustainability in the long term.

The time when foreign economic activity was carried out without proper consideration of environmental consequences is gradually passing. As a result of European integration processes, new approaches to managing foreign economic activity are being formed, based on the principles of environmental security, resource efficiency, and corporate responsibility. This contributes to the emergence of new regulatory instruments, including environmental standards, certification requirements, and control mechanisms in the field of international economic activity.

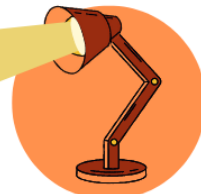
The need for effective management of foreign economic processes in the context of European integration requires addressing a number of theoretical and practical issues related to balancing economic and environmental interests, as well as improving the regulatory and legal framework. It has been established that a key direction for ensuring Ukraine's environmental security is the integration of European environmental standards into the system of foreign economic activity management and international management, which will enhance the effectiveness of environmental policy and ensure the sustainable development of the state.

Keywords: European integration; foreign economic activity management; international management; environmental safety; sustainable development; environmental standards; legislative harmonization; green economy; green technologies; circular economy; environmental control; environmental reforms.

Постановка проблеми. Впродовж останніх років в Україні все активніше обговорюються питання забезпечення екологічної безпеки в контексті євроінтеграційних процесів та управління зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД) і міжнародним менеджментом. Стале функціонування економіки та ефективність міжнародного співробітництва дедалі більше залежать від здатності держави інтегруватися у європейське законодавче та нормативне середовище, зокрема у сфері екології та екологічного контролю [2]. Ці процеси передбачають адаптацію національного законодавства до стандартів ЄС, імплементацію директив, а також розвиток інституційної системи, здатної забезпечувати екологічну безпеку на національному та регіональному рівнях [5].

Перші кроки у цьому напрямі були здійснені ще на початку 2020-х років, коли розпочалася активна робота над гармонізацією українського екологічного законодавства з європейськими нормами та стандартами. Водночас, складність впровадження таких реформ полягає у багатошаровості системи управління ЗЕД

і міжнародним менеджментом, де економічні та екологічні пріоритети взаємопов'язані, а інструменти державного регулювання та корпоративної відповідальності потребують комплексного підходу [1].

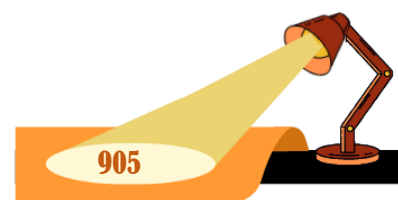
У сучасних умовах глобалізації та зростання міжнародної конкуренції важливим чинником екологічної безпеки стає екологізація економіки, включаючи запровадження «зелених» технологій, практик циркулярної економіки та ESG-принципів у діяльності бізнесу [3]. Разом з цим, існує низка проблем: недостатній рівень контролю за дотриманням екологічних стандартів, фрагментарність законодавчої бази, обмеженість інвестицій у екологічні проекти та низька інтеграція національних підприємств у міжнародні екологічні ініціативи [4].

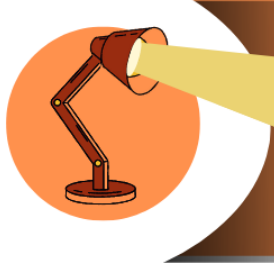
Таким чином, ефективне забезпечення екологічної безпеки України вимагає комплексного підходу, який поєднує інституційні, економічні та управлінські механізми в системі ЗЕД та міжнародного менеджменту. Євроінтеграційні процеси стають не лише інструментом гармонізації стандартів, але й ключовим чинником стимулювання сталого розвитку та модернізації економіки, спрямованої на зменшення екологічних ризиків і впровадження «зелених» практик у всіх секторах суспільного життя [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми забезпечення екологічної безпеки України в контексті євроінтеграційних процесів та управління зовнішньоекономічною діяльністю і міжнародним менеджментом досліджуються рядом українських учених та практиків. Значний внесок у розвиток теоретичних і практичних аспектів цього питання зробили Ю. Краснова [1], автори статті «Екологічні виклики на шляху до європейської інтеграції України» [2], а також матеріали науково-практичних конференцій та публікацій, присвячених стану та перспективам екологічної безпеки [3; 4].

У роботах цих авторів висвітлюються головні аспекти гармонізації національного екологічного законодавства з директивами ЄС, механізми державного контролю та оцінки екологічних ризиків, а також роль міжнародного менеджменту у формуванні стійкої та конкурентоспроможної економіки з високим рівнем екологічної відповідальності. Однак більшість досліджень поки що зосереджені на теоретичних аспектах адаптації законодавства та формуванні нормативно-правової бази, а питання комплексного управління євроінтеграційними процесами в системі ЗЕД і міжнародного менеджменту як інструменту забезпечення екологічної безпеки залишаються недостатньо систематизованими [1–5].

Сучасні наукові роботи також підкреслюють необхідність впровадження практичних механізмів екологізації економіки, розвитку «зелених» технологій та циркулярної економіки, а також інтеграції цих підходів у стратегії міжнародного співробітництва українських підприємств. Незважаючи на наявність концептуальних пропозицій і часткових практичних рішень, комплексна модель

управління, яка б поєднувала євроінтеграційні процеси, ЗЕД та міжнародний менеджмент із забезпеченням екологічної безпеки, поки що не розроблена і потребує подальшого наукового опрацювання [1–5].

Мета статті – дослідження особливостей та механізмів управління євроінтеграційними процесами в системі зовнішньоекономічної діяльності та міжнародного менеджменту як чинника забезпечення екологічної безпеки України.

Виклад основного матеріалу. Впродовж останніх десяти років Україна здійснює активну політику з адаптації національної системи управління зовнішньоекономічною діяльністю та міжнародного менеджменту до стандартів Європейського Союзу. За даними Державної служби статистики України, обсяг зовнішньоекономічного обороту у 2025 р. досяг 145 млрд дол. США, що на 12,5% більше, ніж у 2023 р., при цьому частка країн ЄС у загальному обсязі імпорту та експорту становила 42,3%. Водночас рівень інвестицій у «зелені» технології та екологічно безпечне виробництво залишається недостатнім: на 01.01.2025 р. обсяг інвестицій у екологічні проєкти становив лише 1,8 млрд євро, що складає 2,4% від загального обсягу іноземних інвестицій в економіку України [1–2].

Система управління зовнішньоекономічною діяльністю і міжнародним менеджментом формується за двома напрямками: державне регулювання та корпоративне управління. Державне регулювання забезпечується 12 центральними органами виконавчої влади, серед яких Міністерство економіки, Міністерство екології та природних ресурсів, Держекоінспекція та Державна митна служба. На 2024 р. державні органи здійснювали контроль за 4 350 підприємствами-експортером та імпортером, які становлять 76% загального обсягу зовнішньоекономічного обороту країни [3].

Корпоративний сегмент міжнародного менеджменту налічує близько 15 000 підприємств, що беруть участь у міжнародних проєктах, з яких 42% мають сертифікацію відповідно до екологічних стандартів ISO 14001 та EMAS. Водночас 58% підприємств все ще не впровадили екологічно безпечні технології у виробництво, що створює ризики для довкілля та екологічної безпеки. За даними Міністерства екології, у 2024 р. обсяг промислових викидів забруднюючих речовин у повітря в регіонах із високим рівнем ЗЕД склав 3,4 млн т, що на 5,2% більше, ніж у 2023 р., незважаючи на зростання контролю [4].

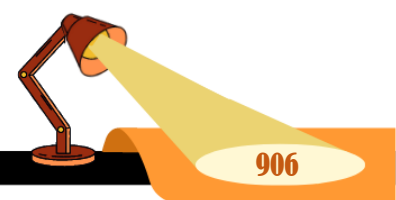
Євроінтеграційні процеси передбачають імплементацію 15 ключових директив ЄС у сфері екології та управління ЗЕД, включаючи:

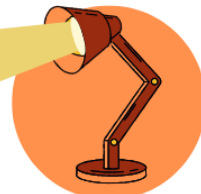
Директива 2008/98/ЄС – щодо відходів та циркулярної економіки;

Директива 2010/75/EU – інтегровані промислові дозволи та контроль викидів;

Директива 2014/95/EU – нефінансова звітність підприємств щодо сталого розвитку.

Реалізація цих директив передбачає модернізацію близько 1 200 підприємств великого та середнього бізнесу, що є суб'єктами високого ризику для

довкілля. За оцінками експертів, гармонізація законодавства з директивами ЄС дозволить зменшити промислові викиди на 12–15% у найближчі п'ять років і підвищити частку «зелених» технологій у виробничих процесах з 8% у 2024 р. до 18% у 2030 р.

Важливим інструментом є створення системи моніторингу та контролю за екологічними показниками у ЗЕД, що включає:

1. Єдину базу даних підприємств-учасників ЗЕД, яка на 2025 р. налічує 4 350 записів з актуальною інформацією про екологічні ризики та відповідність стандартам;
2. Електронну платформу звітності, через яку за рік подано 12 800 екологічних звітів від суб'єктів господарювання;
3. Механізми стимулювання «зелених» інвестицій, що забезпечили у 2024 р. державне фінансування 450 млн грн у вигляді грантів та пільгових кредитів.

За даними аналітичного центру LSEJ (2024), інтеграція екологічних стандартів у систему управління ЗЕД прямо корелює зі зниженням ризику забруднення довкілля та підвищенням міжнародної конкурентоспроможності підприємств: підприємства, що дотримуються стандартів, демонструють середнє зростання експорту на 14% порівняно з тими, хто не впроваджує стандарти.

Оцінка отриманих даних свідчить, що євроінтеграційні процеси в системі управління ЗЕД і міжнародного менеджменту є головним чинником підвищення екологічної безпеки України. Національна система управління потребує подальшої модернізації для забезпечення ефективного контролю над 4 350 підприємствами, що становлять основу зовнішньоекономічного обороту країни. Впровадження директив ЄС дозволить зменшити промислові викиди на 12–15% та підвищити частку «зелених» технологій з 8% до 18% до 2030 р.

Стратегічним завданням є забезпечення прозорості взаємодії державних органів, підприємств та громадськості, що дозволить створити ефективні механізми моніторингу та контролю. За таких умов очікується зростання експорту сертифікованих підприємств на 14%, підвищення інвестицій у «зелену» економіку на до 450 млн грн на рік та створення умов для стійкого розвитку національної економіки без шкоди для довкілля.

Таким чином, інтеграція євроінтеграційних стандартів у систему управління ЗЕД та міжнародного менеджменту є не лише економічною, а й стратегічною екологічною необхідністю. Її успіх залежить від комплексного підходу, що поєднує правове регулювання, інституційні механізми та економічні стимули, а також від активної участі всіх зацікавлених сторін. Реалізація зазначених заходів забезпечить довгострокову екологічну безпеку та сприятиме формуванню стійкої, інноваційної та конкурентоспроможної економіки України.

Висновки. Проведений аналіз наукових досліджень, нормативно-правової бази та практичної реалізації євроінтеграційних процесів у системі управління

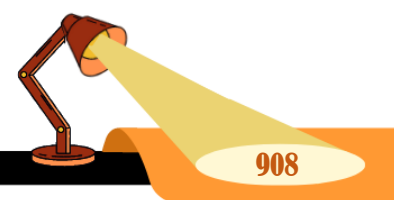
зовнішньоекономічною діяльністю та міжнародного менеджменту дозволяє зробити низку важливих висновків щодо їхнього впливу на забезпечення екологічної безпеки України. По-перше, інтеграція України до європейського економічного та правового простору відкриває унікальні можливості для модернізації національної системи управління ЗЕД та міжнародним менеджментом. Цей процес передбачає адаптацію національного законодавства до екологічних стандартів ЄС, впровадження «зелених» технологій, стимулювання циркулярної економіки та формування ефективних механізмів державного та корпоративного контролю за екологічними ризиками.

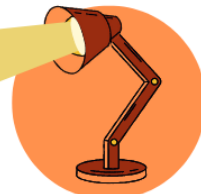
По-друге, дослідження показують, що наявна система управління ЗЕД та міжнародного менеджменту в Україні потребує значного вдосконалення. Хоча нормативно-правова база поступово гармонізується з директивами ЄС, відсутність комплексних інституційних та економічних механізмів, що забезпечують інтегроване управління екологічними ризиками, знижує ефективність державного контролю та уповільнює процеси екологізації економіки. Недостатня прозорість прийняття рішень у сфері ЗЕД та низький рівень корпоративної відповідальності призводять до того, що підприємства не завжди дотримуються екологічних стандартів у повному обсязі, що ставить під загрозу екологічну безпеку країни.

По-третє, важливим чинником підвищення ефективності управління євроінтеграційними процесами та ЗЕД є розвиток інноваційних механізмів міжнародного менеджменту. Це включає впровадження стратегій «зелених» інвестицій, використання фінансових стимулів для підприємств, які застосовують екологічно безпечні технології, а також формування системи персоніфікованого обліку та контролю екологічних показників на рівні підприємств та регіонів. Наукові джерела свідчать, що комплексний підхід до управління, який поєднує правове регулювання, інституційні механізми та економічні стимули, є найефективнішим способом досягнення цілей екологічної безпеки [1–5].

По-четверте, стратегічною метою розвитку системи управління ЗЕД і міжнародним менеджментом в умовах євроінтеграції повинна стати побудова економічної моделі, яка поєднує конкурентоспроможність бізнесу та екологічну безпеку. Це передбачає створення прозорих і зрозумілих правил для всіх учасників ринку, формування системи моніторингу та контролю за екологічними показниками, а також забезпечення участі громадськості у процесах прийняття рішень у сфері екології та ЗЕД. Така модель дозволить мінімізувати негативний вплив зовнішньоекономічної діяльності на навколишнє середовище та підвищити загальний рівень екологічної безпеки країни.

По-п'яте, практичне впровадження євроінтеграційних механізмів управління ЗЕД і міжнародним менеджментом потребує активного залучення всіх суб'єктів економічної діяльності: державних органів, бізнесу, наукових установ

та громадянського суспільства. Забезпечення ефективної взаємодії між цими суб'єктами дозволить створити систему, здатну адаптуватися до сучасних викликів, оперативно реагувати на екологічні ризики та стимулювати впровадження інновацій у виробничі процеси.

Враховуючи зазначене, можна стверджувати, що євроінтеграційні процеси в системі управління ЗЕД і міжнародного менеджменту є головним чинником забезпечення екологічної безпеки України. Їх реалізація сприятиме гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами, формуванню прозорих і ефективних механізмів контролю, стимулюванню «зелених» технологій та циркулярної економіки, а також розвитку стійкого економічного зростання з високим рівнем екологічної відповідальності.

Таким чином, досягнення поставлених цілей можливе лише за умов комплексного підходу, що включає правове регулювання, інституційне забезпечення та економічні стимули, а також активну участь усіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та міжнародного менеджменту. Тільки за таких умов Україна зможе інтегруватися в європейський економічний простір, підвищити екологічну безпеку та створити умови для сталого розвитку національної економіки та суспільства в цілому.

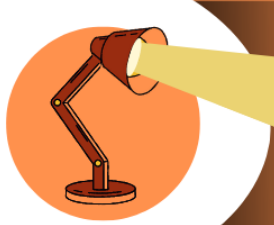
Література:

1. Краснова Ю. А. Зелене відновлення України: правові виклики адаптації екологічного законодавства до стандартів ЄС. *Вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2025. № 91, ч. 2. С. 156–162. DOI: 10.24144/2307-3322.2025.91.2.27
2. Екологічні виклики на шляху до європейської інтеграції України. *LSEJ*. 2024. № 10. С. 112–118. URL: https://lsej.org.ua/10_2024/50.pdf.
3. Екологічна безпека: проблеми і шляхи вирішення: матеріали наук.-практ. конф. Харків, 2024. 210 с. URL: https://www.niiep.kharkov.ua/sites/default/files/konfer_2024.pdf
4. Екологічна безпека України: стан і актуальні виклики. *ResearchGate*. 2024. URL: <https://www.researchgate.net/publication/390862550>.
5. Екологічне законодавство для євроінтеграції: імплементація директив ЄС. 2025. URL: <https://ndu.kr.ua/878-ekologichne-zakonodavstvo-dlya-evrointegratsiji-implementatsiya-direktiv-es>.

References:

1. Krasnova, Yu. A. (2025). Zelene vidnovlennia Ukrainy: pravovi vyklyky adaptatsii ekolohichnoho zakonodavstva do standartiv YeS [Green recovery of Ukraine: legal challenges of adapting environmental legislation to EU standards]. *Visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo*, 91(2), 156–162. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.2.27>
2. Ekolohichni vyklyky na shliakhu do yevropeiskoi intehratsii Ukrainy [Environmental challenges on the path to European integration of Ukraine]. (2024). *LSEJ*, 10, 112–118. Retrieved from https://lsej.org.ua/10_2024/50.pdf
3. Ekolohichna bezpeka: problemy i shliakhy vyrishennia: materialy naukovy-praktychnoi konferentsii [Environmental safety: problems and solutions: proceedings of the scientific and practical conference]. (2024). Kharkiv. Retrieved from https://www.niiep.kharkov.ua/sites/default/files/konfer_2024.pdf

**Ми висвітлюємо ваші
професійні здобутки**

**Успіхи і
досягнення
у науці**

№ 4(26)

2026

ISSN 3041-1254 Online

4. Ekologichna bezpeka Ukrainy: stan i aktualni vyklyky [Environmental safety of Ukraine: current state and challenges]. (2024). *ResearchGate*. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/390862550>

5. Ekologichne zakonodavstvo dlia yevrointehratsii: implementatsiia dyrektyv YeS [Environmental legislation for European integration: implementation of EU directives]. (2025). Retrieved from <https://ndu.kr.ua/878-ekologichne-zakonodavstvo-dlya-evrointegratsiji-implementatsiya-direktiv-es>

Дата першого надходження статті до видання: 03.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.04.2026

